PIERWSZA ŁAWKA · 40 ZADAŃ Z JEDNEGO TEMATU · MATURA 2027 PR · JĘZYK POLSKI · MATURA 2027 · POZIOM ROZSZERZONY

Warsztat wypracowania: temat, teza, akapit, kontekst

40 zadań w formule matury rozszerzonej 2027: zadania krok po kroku: odczytanie tematu i cytatu, teza, dobór utworów, akapit argumentacyjny, kontekst funkcjonalny, kompozycja i język. Z kluczem: teza, plan, utwory, kontekst i zasady oceniania CKE.

Karta	Temat	Zadania
1	**Odczytanie tematu i cytatu** Warsztat wypracowania: temat, teza, akapit, kontekst	7 zad. 12 pkt
2	**Teza i stanowisko** Warsztat wypracowania: temat, teza, akapit, kontekst	7 zad. 13 pkt
3	**Dobór utworów i odwołanie do lektury** Warsztat wypracowania: temat, teza, akapit, kontekst	7 zad. 13 pkt
4	**Sposób przedstawienia w służbie argumentu** Warsztat wypracowania: temat, teza, akapit, kontekst	7 zad. 15 pkt
5	**Kontekst funkcjonalny** Warsztat wypracowania: temat, teza, akapit, kontekst	6 zad. 11 pkt
6	**Kompozycja i język** Warsztat wypracowania: temat, teza, akapit, kontekst	6 zad. 17 pkt

JAK KORZYSTAĆ Z ZESTAWU

- Materiał zawiera **40 zadań** przygotowujących do wypracowania na maturze rozszerzonej 2027 – od odczytania tematu i cytatu po korektę językową.
- Karta 1 zaczyna się od ramki z wymaganiami PR i kryteriami oceny (35 pkt) oraz wzorcowych odpowiedzi.
- Zadania mają polecenia i zasady oceniania w stylu CKE (1–4 pkt), klucz zawiera przykładowe odpowiedzi.
- Wersja DOCX pozwala dowolnie edytować zadania i drukować karty osobno – np. jako kartkówkę albo pracę domową.

Materiał oryginalny – żaden temat ani zadanie nie jest kopią materiałów CKE; tematy nie powtarzają tematów arkuszy CKE 2023–2026. Podstawa programowa LO i technikum w brzmieniu z 2024 r. (Dz.U. 2024 poz. 1019), zakres rozszerzony; formuła matury 2027 według informatora CKE (PR). Cytaty wyłącznie z utworów w domenie publicznej; utwory chronione – tylko omówienia własnymi słowami. Pisownia według zasad od 1.01.2026. Do użytku własnego i pracy z własnymi uczniami.

Odczytanie tematu i cytatu

Warsztat wypracowania: temat, teza, akapit, kontekst

KARTA 1/6

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 12 pkt

PRZYPOMNIJ SOBIE

- **Jak wygląda temat na PR 2027.** Arkusz ma dwa tematy do wyboru; piszesz jeden, co najmniej **400 wyrazów**, w 210 minut. W pracy: rozważ problem, odwołaj się do **trzech utworów literackich** (jeden z nich to lektura obowiązkowa – wskazana w temacie albo wybrana z listy w arkuszu), do problematyki i do **sposobu przedstawienia** problemu oraz do **wybranego kontekstu**; przedstaw swoje zdanie i je uzasadnij.
- **Ocena (35 pkt, jak na PP):** spełnienie formalnych warunków polecenia – 1 pkt; kompetencje literackie i kulturowe – 16 pkt; kompozycja wypowiedzi – 7 pkt; język wypowiedzi – 11 pkt (zakres i poprawność środków językowych, ortografia, interpunkcja). Praca krótsza niż 400 wyrazów jest oceniana tylko w dwóch pierwszych kryteriach.
- **Błąd rzeczowy** (np. zła postać, zdarzenie, epoka) obniża ocenę kompetencji literackich; rażące błędy rzeczowe w odwołaniu do lektury mogą przekreślić formalne warunki polecenia.
- **Kontekst funkcjonalny** to taki, który pogłębia odczytanie utworu i służy tezie – a nie ciekawostka dopisana na końcu.
- **Etapy pracy nad wypracowaniem PR:** 1) odczytanie tematu (słowa-klucze, problem, typ polecenia) → 2) teza i stanowisko → 3) dobór trzech utworów i konkretnych odwołań → 4) analiza sposobu przedstawienia w służbie argumentu → 5) kontekst, który pogłębia odczytanie → 6) kompozycja i język. Karty tego zestawu ćwiczą kolejne etapy.
- **Zasada odczytania tematu:** podkreśl pojęcia, zapisz problem jako pytanie, sprawdź, czy temat wymaga *rozstrzygnięcia* („Czy…?”), czy *analizy zabiegu i funkcji* („W jaki sposób…? Jaką funkcję…?”). Polecenie z dwoma członami wymaga odpowiedzi na oba.
- **Cytat** w temacie jest punktem wyjścia: wyjaśnij jego sens własnymi słowami i zdecyduj, czy się zgadzasz, zgadzasz częściowo, czy polemizujesz.

PRZYKŁADY Z WYJAŚNIENIEM

Przykład 1. Temat: *Czy cel może uświęcać środki? Rozważ problem i uzasadnij swoje stanowisko, odwołując się do „Zbrodni i kary” Fiodora Dostojewskiego.* Rozpisz temat: słowa-klucze, problem, teza.

Słowa-klucze: *cel, uświęcać, środki* (rozstrzygnięcie: tak/nie/częściowo). Problem: Czy wartościowy cel moralnie usprawiedliwia czyn, który wyrządza komuś krzywdę? Teza: Nie – *Zbrodnia i kara* pokazuje, że czyn raz popełniony niszczy sprawcę i podważa cel, który miał go usprawiedliwić.

Za co punkty: trafne pojęcia, problem w postaci pytania i teza zajmująca stanowisko z uzasadnieniem.

Przykład 2. Temat: *W jaki sposób narrator w „Dżumie" kształtuje odbiór wydarzeń? Jaką funkcję pełni jego kreacja?* Co ma zawierać praca?
Temat składa się z dwóch pytań: o sposób (narrator-kronikarz, którego tożsamość – lekarz Rieux – poznajemy dopiero w zakończeniu) i o funkcję (wiarygodność, powściągliwość tonu, wymiar uniwersalny). Praca musi zawierać analizę zabiegu, przykłady z tekstu i wniosek o funkcji; stanowisko wobec problemu nie jest tu najważniejsze.
Za co punkty: rozpoznanie typu tematu i obu członów polecenia.

ZADANIA

Zadanie 1. Przeczytaj temat wypracowania.
Temat: Rozważ, w jaki sposób antyczna tragedia ukazuje konflikt dwóch porządków prawnych i jaką funkcję pełni takie przedstawienie sporu. W pracy odwołaj się do *Antygony* Sofoklesa, dwóch innych utworów literackich i wybranego kontekstu.
Wypisz trzy słowa-klucze tematu. Zapisz problem w postaci dwóch pytań: jednego o treść sporu, drugiego o sposób jego przedstawienia. ___ / 2 pkt

Zadanie 2. Przeczytaj cytat. Który zapis najtrafniej wyjaśnia jego sens? Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.
***„Kto raz nauczy się milczeć, ten z czasem zapomni, że milczy."* (Sformułowanie przygotowane do zestawu.)** ___ / 1 pkt

A. Milczenie z czasem staje się nawykiem, którego człowiek już nie odczuwa jako wyboru.
B. Zapominanie jest najlepszym sposobem na przykre wspomnienia z przeszłości.
C. Milczenie zawsze świadczy o mądrości i opanowaniu człowieka w trudnej chwili.
D. Ludzie milczą wyłącznie dlatego, że boją się kary za wypowiedzenie prawdy.

PIERWSZA ŁAWKA

Zadanie 3. Przeczytaj fragment przemówienia Kreona.

Ja tedy władcę, co by, rządząc miastem,
Wnet się najlepszych nie imał zamysłów
I śmiało woli swej nie śmiał ujawnić,
Za najgorszego uważałbym pana.
A gdyby wyżej nad dobro publiczne
Kładł zysk przyjaciół, za nic bym go ważył.

Sofokles, *Antygona*, tłum. Kazimierz Morawski.

Wyjaśnij, jakie dwa warunki dobrej władzy stawia Kreon. Odwołaj się do sformułowań z fragmentu. ___ / 2 pkt

Zadanie 4. Przeczytaj stwierdzenia o odczytywaniu tematu wypracowania na maturze rozszerzonej. Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe. ___ / 1 pkt

1. Cytat podany w temacie jest punktem wyjścia, dlatego praca na maturze rozszerzonej powinna się do niego odnieść.	**P**	**F**
2. Jeśli temat wskazuje lekturę obowiązkową, uczeń może się do niej nie odwoływać, o ile omówi trzy inne utwory.	**P**	**F**
3. Polecenie „rozważ problem i uzasadnij swoje stanowisko” wymaga zajęcia stanowiska, a nie samego opisania różnych poglądów.	**P**	**F**

Zadanie 5. Przeczytaj temat i tezę ucznia.

Temat: W jaki sposób komizm służy w *Skąpcu* Moliera ukazaniu wady człowieka? Jaką funkcję pełni takie przedstawienie bohatera?

Teza ucznia: *Molier w „Skąpcu” ośmiesza Harpagona, który jest chciwy, i dlatego pokazuje, że chciwość jest wadą.*

Wskaż, czego w tezie brakuje w stosunku do polecenia tematu, i zapisz poprawioną wersję tezy. ___ / 2 pkt

PIERWSZA ŁAWKA

Zadanie 6. Przeczytaj dwa tematy.

Temat A: Czy pamięć o doznanych krzywdach pomaga budować wspólnotę? Rozważ problem i uzasadnij swoje stanowisko, odwołując się do *Dziadów* cz. III Adama Mickiewicza.

Temat B: W jaki sposób autor *Wesela* ukazuje bierność inteligencji wobec sprawy narodowej? Jaką funkcję pełni ten sposób przedstawienia?

Wyjaśnij, czym różni się zadanie stawiane w obu tematach, i napisz, co w pracy odpowiada każdemu z nich. ___ / 2 pkt

Zadanie 7. Przeczytaj temat.

Temat: Czy język może ograniczać swobodę myślenia człowieka? Rozważ problem i uzasadnij swoje stanowisko, odwołując się do *Roku 1984* George'a Orwella, dwóch innych utworów literackich i wybranego kontekstu.

Wyjaśnij, jak można rozumieć słowo „ograniczać" w tym temacie. Podaj **dwa** możliwe sensy i wybierz ten, na którym oprzesz pracę. ___ / 2 pkt

Podgląd • Pierwsza Ławka

Teza i stanowisko

Warsztat wypracowania: temat, teza, akapit, kontekst

KARTA 2/6

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 13 pkt

Zadanie 1. Przeczytaj temat.

Temat: Czy pamięć o przeszłości pomaga człowiekowi budować przyszłość? Rozważ problem i uzasadnij swoje stanowisko, odwołując się do *Dziadów* cz. III Adama Mickiewicza. Sformułuj tezę, która zajmuje wyraźne stanowisko i zawiera jedno uzasadnienie z konkretnym odwołaniem do lektury. ___ / 2 pkt

Zadanie 2. Przeczytaj zdanie ucznia będące tezą wypracowania na temat *Lalki* Bolesława Prusa.

W „Lalce" Prus pokazał miłość Wokulskiego do Izabeli Łęckiej.

Rozstrzygnij, czy to zdanie jest tezą argumentacyjną. Uzasadnij odpowiedź i zapisz poprawioną wersję zdania. ___ / 2 pkt

Zadanie 3. Który z zapisów jest tezą argumentacyjną do tematu: *Czy ambicja prowadzi człowieka do klęski?* Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych. ___ / 1 pkt

A. W mojej pracy omówię ambicję Makbeta, Lady Makbet oraz Banka w tragedii Szekspira.

B. Czy ambicja Makbeta, rozbudzona przepowiednią wiedźm, naprawdę musiała go zgubić?

C. Ambicja Makbeta, pobudzona przez wiedźmy, wiedzie go do zbrodni i izolacji, więc nieskrępowane pragnienie władzy niszczy człowieka.

D. Makbet jest tragedią Szekspira, napisaną na początku XVII wieku, o królu Szkocji.

Podgląd • Pierwsza Ławka

Zadanie 4. Przeczytaj tezę i zdanie z pracy ucznia.

Teza: ***Komizm w „Skąpcu" demaskuje chciwość jako wadę, która niszczy więzi rodzinne.***

Zdanie ucznia: ***Harpagon chce ożenić córkę Elizę z bogatym Anzelmem, a siebie z Marianną, którą kocha jego syn Kleant.***

Przekształć to streszczenie w dwa zdania, które służą tezie, i zachowaj odwołanie do postaci z utworu. ___ / 2 pkt

Zadanie 5. Przeczytaj argument: ***Obietnica odnowy narodowej w „Weselu" szybko zamienia się w bezruch.***

Napisz dwa zdania uzasadniające ten argument. Odwołaj się do konkretnej postaci, sceny lub motywu z *Wesela* Stanisława Wyspiańskiego. ___ / 2 pkt

Zadanie 6. Przeczytaj stwierdzenia o odwołaniach do utworów w wypracowaniu na maturze. Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe. ___ / 1 pkt

1. Praca, w której kolejne akapity omawiają kolejno *Lalkę*, *Dżumę* i wiersz Herberta, ma organizację formalną.	**P**	**F**
2. Dokładne streszczenie fabuły lektury może zastąpić argument, jeśli jest bezbłędne.	**P**	**F**
3. Odwołanie do lektury jest konkretne, gdy wskazuje postać, scenę lub motyw powiązane z tezą.	**P**	**F**

PIERWSZA ŁAWKA

Zadanie 4. Przeczytaj fragment pracy.

Raskolnikow totalnie zwariował po tym, jak zabił starą; gość nie ogarniał, co robi, bo mu odbiło. Dopiero Sonia go ogarnęła i wyjaśniła, że trzeba się przyznać.

Zastąp trzy wyróżnione zwroty: totalnie zwariował, gość nie ogarniał, ogarnęła wyrażeniami stosownymi w wypracowaniu maturalnym. ___ / 3 pkt

Zadanie 5. Przeczytaj fragment pracy o *Antygonie* Sofoklesa.

Hajmon który kochał Antygonę przeciwstawił się ojcu i cofnął się wstecz, gdy zobaczył, co zrobił Kreon. Wogóle jego postawa odgrywa znaczenie dla odbioru tragedii.

Wskaż i popraw cztery błędy: interpunkcyjny, ortograficzny, pleonazm i błąd frazeologiczny. ___ / 4 pkt

Zadanie 6. Przeczytaj opis oceny. Praca ucznia na poziomie rozszerzonym ma ponad 400 wyrazów. Oceniający zliczył w niej: 9 błędów językowych (kryterium zakresu i poprawności środków językowych, zakres szeroki), 2 błędy ortograficzne oraz 8 błędów interpunkcyjnych. Podaj liczbę punktów, jaką praca otrzyma za: poprawność środków językowych (maks. 7), ortografię (maks. 2) i interpunkcję (maks. 2) według zasad oceniania wypracowania na PR. ___ / 3 pkt

PIERWSZA ŁAWKA

CO JESZCZE JEST W ŚRODKU

Matura 2027 polski PR – Warsztat wypracowania: temat, teza, akapit, kontekst – 40 zadań

Podgląd pokazał 8 z 26 stron. Pełna wersja: 26 stron A4, PDF do druku i DOCX do edycji.

- 40 zadań z jednego obszaru matury rozszerzonej 2027 z języka polskiego: Warsztat wypracowania: temat, teza, akapit, kontekst.
- Zadania otwarte i zamknięte w stylu CKE z zasadami oceniania 1–4 pkt: odczytanie tematu i cytatu, teza, dobór utworów, akapit argumentacyjny, kontekst funkcjonalny, kompozycja i ję
- Formuła matury rozszerzonej 2027: 210 minut, 35 pkt, jedno wypracowanie (co najmniej 400 wyrazów) z dwóch tematów do wyboru, trzy utwory literackie, w tym lektura obowiązkowa, i ko
- Tematy i zadania oryginalne – nie powtarzają arkuszy CKE 2023–2026.
- Cytaty wyłącznie z utworów w domenie publicznej.
- Zgodne z podstawą programową 2024 (zakres rozszerzony).
- PDF do druku (26 stron) i DOCX do edycji.
- Pisownia według zasad od 1 stycznia 2026 r.

Kup pełną wersję – plik od razu na e-mail
pierwszalawka.pl/material/matura-2027-polski-pr-warsztat-wypracowania-40-zadan